

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ประวัติพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ไม่มีหลักฐานแน่ชัดถึงจุดกำเนิดแรกเริ่มของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แต่จากเอกสารและหนังสือหลายเล่มเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ในไทยกล่าวว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๐ การแพร่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ดังกล่าวเกิดขึ้น ๒ ทางคือ ทางหนึ่งจากชาวจีนนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งหลบหนีการปราบปรามของรัฐบาลกวางตุ้มตั้งเข้ามาในประเทศไทย และทำการเผยแพร่อุดมการณ์ตามความเชื่อของตนในหมู่ชาวจีน ส่วนอีกทางหนึ่งเผยแพร่โดยชาวจีนนิยมคอมมิวนิสต์ซึ่งหลบหนีการปราบปรามของฝรั่งเศสเข้ามา และทำการเผยแพร่ในหมู่ชาวจีนอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ จุดประสงค์ดังกล่าวก็เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ตามความเชื่อของ

---

๑. ในการเขียนประวัติพรรคคอมมิวนิสต์ไทยนั้นได้ข้อมูลจากคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์ไทย จากหนังสือและวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง ลักษณะและการทำงาน ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ของ ภูมรัตน์ ทักษาดิพนธ์ จากหนังสือ ขบวนการคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ ขบวนการคอมมิวนิสต์

คนในหมู่นักชาติเดียวกัน และเรียกร้องความสนับสนุนจากนักชาตินิยมของชนชั้นกลางที่อยู่
ภายในประเทศนั้น ซึ่งในการเผยแพร่กระทำเป็นกลุ่มเล็กๆ จนภายหลังสามารถ
จัดตั้งกลุ่มที่มากลุ่มมากขึ้น - เติบโตขึ้น ความเคลื่อนไหวระยะแรกอยู่ในวงจำกัด การ
ดำเนินงานนอกจากจะทำในรูปการให้การศึกษาอบรมเป็นกลุ่มแล้ว ก็ได้แก่การจัดทำ
วารสารเผยแพร่ลัทธิ และจัดพิมพ์ใบปลิวออกแจกจ่าย ใบปลิวที่แจกจ่ายเป็นครั้งแรก
ใช้ชื่อว่า "พรรคคอมมิวนิสต์สยาม" ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยที่พิมพ์เป็นภาษาไทย
จีน และอังกฤษ มีข้อความโจมตีรัฐบาล และเมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๔๗๖ มีใบปลิว
ลงนาม "คณะคนไทย" แจกจ่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้กลุ่มคอมมิวนิสต์
ของไทยยังได้ทำการติดต่อกับองค์การคอมมิวนิสต์สากลด้วย โดยได้ส่งตัวแทนเข้าร่วม

ประเทศไทย ของ พ.ต.อ.จันทรา คงจันทรา แนวร่วมปลดแอกประชาชนชาวไทย
บทวิเคราะห์การต่อสู้ของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ของ โคนัลด์ อี. วิเตอร์บี (เรียบ
เรียงโดยแสงเพลิง) และ การต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์ไทย ของ ประสิทธิ์ ไชยทองพันธ์
 ฯลฯ แล้วประมวลเขียนขึ้นเป็นเรื่อง ทำให้การอ้างอิงที่มาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง -
ประเทศไทยในบางแห่งไม่อาจจะระบุได้แน่นอนเท่าที่ควรจะเป็น

๒. ภูมรัตน์ ทักษาศิพงษ์ ลักษณะและการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์
แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๕) หน้า ๘๘

๓. พ.ต.อ.จันทรา คงจันทรา ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย
(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง ๒๕๑๗) เล่ม ๑ หน้า ๓

ประชุมในการประชุมคอมมิวนิสต์สากล (Comintern) ครั้งที่ ๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ การดำเนินงานในระยะดังกล่าวยังไม่ถึงระยะเป็นพรรคคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด เป็นเพียงการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีความเชื่อในอุดมการณ์เดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจีน และลูกครึ่งจีน - ไทย เท่านั้น และในขณะที่ขบวนการคอมมิวนิสต์เพิ่งเริ่มก่อตัวและทำการเผยแพร่อุดมการณ์นี้เอง รัฐบาลก็ได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ จุดประสงค์ในการออกกฎหมายดังกล่าวมิได้มุ่งต่อต้านขบวนการคอมมิวนิสต์ แต่กลับมุ่งต่อต้านความคิดสังคมนิยมของกลุ่มปัญญาชนไทยที่เริ่มรับเอาแนวความคิดสังคมนิยมจากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีปัญญาชนคนสำคัญคือ หลวงประดิษฐมนูธรรม หรือ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กฎหมายฉบับดังกล่าวมีลักษณะที่คลุมเครือต่อการตีความคำว่า " คอมมิวนิสต์ " มาก เนื่องจากคนส่วนใหญ่ขณะนั้นไม่เข้าใจเกี่ยวกับลัทธิดังกล่าวเลย หลังจากนั้นก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายคอมมิวนิสต์นี้ออกหลายครั้ง และจากกฎหมายดังกล่าวนี้เอง เป็นเหตุให้การดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์เป็นไปอย่างปกปิดซ่อนเร้นเกือบจะตลอดเวลาจนกระทั่งปัจจุบัน

ในระยะแรก การเคลื่อนไหวเผยแพร่อุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ไม่เป็นที่แพร่หลาย ปรากฏจนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง และญี่ปุ่นบุกยึดประเทศไทย เมื่อ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ การดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์ก็เริ่มขยายตัวกว้างขวางขึ้น พวกนิยมคอมมิวนิสต์ได้ควยโอกาสแทรกซึมเข้าไปในกลุ่มต่อต้านญี่ปุ่นกลุ่มต่างๆ โดยอาศัยความรู้สึกชาตินิยมและต่อต้านญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเผยแพร่อุดมการณ์รวมทั้งได้จัดตั้ง " ขบวนการไทยอิสระ " ขึ้น และทำการถ่ายทอดความคิดมากซ์ - เลนินให้กับคนในกลุ่มต่างๆ ที่ถูกแทรกซึม และกล่าวได้ว่าจุดนี้เป็นจุดเริ่มแรกที่ลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มแพร่เข้าไปในหมู่มนไทย ซึ่งปรากฏว่าขบวนการคอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จ

สำเร็จพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มกรรมกรต่างๆ และได้เปิดประชุมได้สำเร็จ เมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๔๔๕ การประชุมครั้งนั้นมีมติให้จัดตั้ง " พรรคคอมมิวนิสต์ไทย " ขึ้น และเรียกการประชุมนั้นว่า " การประชุมสมัชชาผู้แทน ครั้งที่ ๑ " พร้อมกันนั้นก็กำหนดเกี่ยวกับการวางโครงสร้างพรรค การจัดองค์กร ตลอดจนการดำเนินงานต่างๆ

ในระยะแรก โครงสร้างและการดำเนินงานของพรรคไม่คึกคัก เนื่องจากสมาชิกพรรคส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดองค์กร และต่อมาได้เริ่มวาง โครงสร้างพรรคให้คึกคัก มีการจัดตั้งองค์กรและกำหนดแนวทางการไปทีละน้อย ทั้งนี้โดยได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจากสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีน

๔. พรรคคอมมิวนิสต์ไทยในระยะแรกมีลักษณะ เป็นองค์กรที่ประกอบด้วย หน่วยงาน ๒ หน่วยคือ หน่วยพรรคแผนกไทย และหน่วยพรรคแผนกจีน ต่อมาได้แบ่งงานและแยกตัวออกเป็นคณะกรรมการบริหารสาขาจีน และคณะกรรมการบริหารสาขาไทยต่างบริหารงานประจำวันอย่างอิสระ แต่ในกรณีเกี่ยวกับปัญหาสำคัญทางการเมือง และการปฏิบัติงาน คณะกรรมการทั้งสองคณะก็จะทำการประชุมปรึกษาร่วมกัน คณะกรรมการสาขาจีนได้ถูกยุบเลิกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนสถาปนารัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้สำเร็จ สมาชิกส่วนหนึ่งเดินทางกลับประเทศจีน อีกส่วนหนึ่งอยู่ในประเทศไทยต่อไป โดยมีสิทธิที่จะเลือกการดำเนินชีวิตอย่างปกติกติ หรือปฏิบัติงานในพรรคคอมมิวนิสต์ไทยต่อไป ซึ่งถ้าเขาเลือกในประการหลัง เขาจะต้องโอนสัญชาติเป็นคนไทยและพยายามทำให้มีลักษณะเป็นคนไทยมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงให้พรรคคอมมิวนิสต์ไทยมีลักษณะชาติมากขึ้น.

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลง พรรคคอมมิวนิสต์กลายเป็นพรรคการเมืองที่ถูกกฎหมายอยู่ชั่วระยะหนึ่ง เนื่องจากในปี ๒๔๘๕ รัฐบาลไทยยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ซึ่งเป็นปัญญาชนของไทยขณะนั้น และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในภาคใต้อีก ก็ได้ทำการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้น โดยตัวนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เป็นหัวหน้าพรรค และได้ประกาศแถลงการณ์และนโยบายของพรรคในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ รวมทั้งได้ออกหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ "มหาชน" ขึ้นเป็นกระบอกเสียงของพรรคในการเผยแพร่อุดมการณ์ การจัดตั้งพรรคของนายประเสริฐ ในตอนแรกเป็นการจัดตั้งโดยมีใจเกี่ยวข้องกับพรรคคอมมิวนิสต์ไทยก่อนแล้วแต่อย่างใด แต่ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์เดิมก็เกิดความขัดแย้งกับนายประเสริฐ เพื่อแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์เดิม และเสนอให้มาดำเนินงานร่วมกัน โดยให้นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เป็นประธานพรรค ผลจากการเจรจาเป็นที่ยืดเยื้อ และปรากฏว่า การดำเนินงานของพรรคในขณะนั้นเป็นแบบ "กึ่งเปิดเผย" นั่นคือ นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เป็นผู้ดำเนินงานอย่างเปิดเผย

๕. นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ปฏิบัติงานพรรคคอมมิวนิสต์อย่างเปิดเผยทั้งในด้านการต่อสู้ในสภา การแถลงข้อเสนอมวลชนและการทำหนังสือของพรรคออกจำหน่าย ส่วนผู้บริหารงานของพรรคฯ คนอื่นๆ มิได้แสดงตัวเลย กล่าวได้ว่า นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เป็นประธานพรรคคอมมิวนิสต์แต่เพียงในนามและทราบขอเท็จจริงเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์น้อยมาก การปฏิบัติงานต่างๆ ของเขาก็มักมีลักษณะเป็นเพียงกระบอกเสียงให้พรรคเท่านั้น ในระยะประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๑ เขาก็เริ่มตระหนักถึงความจริงข้อนี้และแสดงท่าทีไม่พอใจและต้องการแยกตัวออกจากพรรค พรรคคอมมิวนิสต์

ขณะเดียวกันผู้บริหารงานพรรคที่แท้จริงมิได้เปิดเผยตัวออกมาเลย การดำเนินงานใน
 ระยุษนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ไทยมุ่งเน้นหนักในการเคลื่อนไหว ในหมู่นักการเมืองฝ่ายซ้าย
 เพื่อกิ่งเข้ามาเป็นแนวร่วมของพรรค และในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ๖ มกราคม พ.ศ.
 ๒๔๘๕ พรรคคอมมิวนิสต์ได้ส่งผู้สมัครหลายคนเข้าแข่งขันในการเลือกตั้ง แต่มีนาย
 ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร เพียงผู้เดียวที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การดำเนินงานในลักษณะกึ่งเปิดเผยยุติลงในระยะต่อมาในช่วงของการ
 ปกครองภายใต้รัฐบาลทหารของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งทำการรัฐประหารยึด
 อำนาจปกครองเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ รัฐบาลขณะนั้นเริ่มมีแนวโน้มนโยบายไปในทางไม่
 เป็นมิตรต่อพรรคคอมมิวนิสต์ และเริ่มทำการปราบปรามอย่างรุนแรงในปี ๒๔๙๕ กล่าว
 คือเมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ รัฐบาลได้ทำการจับกุมนักการเมืองฝ่ายซ้าย ๒๒ นาย
 และบุคคลหัวก้าวหน้า ซึ่งเป็นสมาชิก "องค์การสันนิบาตแห่งประเทศไทย" องค์การ
 ดังกล่าวเป็นองค์การที่พรรคคอมมิวนิสต์เข้าไปเคลื่อนไหวอยู่ ในจำนวนผู้ถูกจับกุมจึงมี

ไทยจึงได้ส่งเขาไปศึกษาค้นคว้าความรู้ในจีนที่พระราชวังจงหนานไห่ เมื่อประมาณ พ.ศ.
 ๒๔๙๒ (ระยะดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของวังจงหนานไห่ ถูกใช้เป็นที่ทำการของพรรคคอม -
 นิสต์จีน) เขาทำการศึกษาร่วมกับสมาชิกระดับสูงคนอื่นๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์ไทยอีก
 ประมาณ ๑๕ คน (บุคคลกลุ่มนี้หลายคนยังคงมีตำแหน่งสูงอยู่ในพรรคจนปัจจุบันนี้) จาก
 นั้นเขาได้ศึกษาต่อที่สถาบันมากซ์ - เลนินในกรุงปักกิ่ง ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๘

๖. ทหาอ่านได้จาก กำแพง อยู่เอี่ยม "พ.ร.บ.ป้องกันการกระทำอันเป็น
 คอมมิวนิสต์ : นักโทษการเมืองและการปลุกปั่นคอมมิวนิสต์จากอดีตถึงปัจจุบัน" วารสาร
ศูนย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑/๑๕ - ๓๐ ม.ค. ๒๕๑๓ และรวบรวมไว้ใน สุชาติ สวัสดิ์ศรี
 บรรณาธิการ ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์แอส ๒๕๑๓)

สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อยู่ด้วย การจับกุมดังกล่าวเรียกต่อมาว่า "กบฏสันติภาพ" และตั้งข้อหาว่ากระทำผิดต่อกฎหมายอาญา เป็นกบฏในราชอาณาจักร หลังจากนั้นรัฐบาลก็ได้ประกาศใช้กฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ ขึ้นเมื่อ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ จากเหตุการณ์ดังกล่าวพรรคคอมมิวนิสต์จึงหันไปดำเนินงานอย่างปกปิดโดยสิ้นเชิง และเริ่มปรับปรุงพรรคให้เข้มแข็งขึ้น และเริ่มเปลี่ยนเป้าหมายจากนักการเมืองไปขยายงานในหมูกรรมกร ชวนา ปัญญาชน และนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชวนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก่อนการจับกุมข้างต้น พรรคคอมมิวนิสต์ได้เปิดประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ ๒ ขึ้น เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ การประชุมครั้งนี้ได้กำหนดชื่อพรรคอย่างชัดเจนว่า "พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย" (พคท.) และได้มีมติกำหนดแนวนโยบายของพรรคให้เน้นการขยายงานไปสู่ชนบท โดยเฉพาะในกลุ่มชวนา โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะสร้างเงื่อนไขในการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ในการดำเนินงาน พคท. ได้จัดตั้งองค์การแนวร่วมขึ้น เพื่อขยายอิทธิพลเข้าสู่ประชาชน องค์การแนวร่วมที่จัดตั้งขึ้นได้แก่ "องค์การไทยภูเขา" แดงองค์การไทยภูเขาที่สลายตัวไป หลังจากการจับกุมกบฏสันติภาพ ขณะเดียวกัน พคท. ก็เริ่มส่งสมาชิกของพรรคเดินทางไปศึกษาอบรมที่สถานการ เมืองที่สถานีมากซ์ - เลนิน ในกรุงปักกิ่ง.^๗

๗. พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้จัดตั้งสถานี่มากซ์ - เลนินขึ้น เมื่อปี ๒๔๙๒ หลังจากที่ยกอำนาจการปกครองในประเทศจีนได้โดยเด็ดขาด โดยมีจุดประสงค์ที่จะใช้เป็นสถานี่อบรมคานอุมการคอมมิวนิสต์แก่สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับสถานี่มากซ์ - เลนิน แผนกไทยนั้นเปิดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๒๔๙๕ และให้การฝึกอบรมแก่สมาชิก พคท. ๑ รุ่น ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๕๐๐ ซึ่งมีสมาชิก พคท. เข้ารับการอบรมประมาณ ๔๔ คน.

หลังจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติเมื่อเดือน ตุลาคม ๒๕๐๑ แล้ว รัฐบาลได้ทำการจับกุมนักการเมืองฝ่ายซ้าย และสมาชิก พทท. อย่างกว้างขวาง รุนแรงและต่อเนื่อง ทำให้ พทท. ได้รับความเสียหายมาก สมาชิกพรรคคนสำคัญถูกจับกุมหลายคน และบางคนก็ถูกตัดสินลงโทษประหารชีวิต กล่าวคือ นาย กรอง จันดางศ์ ถูกประหารชีวิตเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ และนาย ราม วงศ์พันธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ และในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔ พทท. ได้ทำการประชุมสมัชชาพรรค เพื่อกำหนดแนวทางการต่อสู้การชุมนุมครั้งใหม่เป็นครั้งสำคัญของ พทท. เพราะที่ประชุม มีมติรับนโยบายการต่อสู้ควยกำลังอาวุธ และให้เตรียมการจัดตั้งกองติดอาวุธ พทท. ประกาศนโยบายอย่างชัดเจนและแน่นอนว่า พทท. ต้องการขจัดอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา และ โคนดอร์ รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตามที่ปรากฏในนโยบายเจตนา ๑๒ ประการ ซึ่งประกาศหลังจากการประชุมครั้งนั้น แนวนโยบายอีกประการหนึ่งคือ พทท. เริ่มให้ความสำคัญแก่ชนชั้นชาวนาเป็นอันดับแรก ส่วนกรรมกรในเมืองหลวง ซึ่ง พทท. เคยให้ความสำคัญและดำเนินงานอย่างเข้มแข็งมาตลอดเริ่มลดความสำคัญลง ทั้งนี้ พทท. ได้กำหนดให้สมาชิกพรรคออกไปเคลื่อนไหวปฏิบัติงานในชนบทมากขึ้น เพื่อขยายอิทธิพลของ พทท. ออกไปในชนบท จากมติดังกล่าวประกอบเข้ากับการที่ รัฐบาลทำการกวาดล้างคอมมิวนิสต์อย่างขนานใหญ่ ทำให้สมาชิก พทท. จำนวนมากต้องหลบหนีออกไป "ฝังตัว" อยู่ในชนบทและป่าเขา การเคลื่อนไหวดำเนินงามวลชนจึงเริ่มกระทำอย่างจริงจัง ทยอยเห็นเอง การขยายงานและ "การจัดตั้งมวลชน" ในระยะดังกล่าวจึงดำเนินไปอย่างกว้างขวาง และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะนั้น พทท. ได้เริ่มเตรียมการสำหรับการต่อสู้ควยการติดอาวุธ และฝึกอบรมคนการรบให้แก่สมาชิก จากการที่ พทท. สามารถดำเนินงานปลุกกระแสมวลชนอย่างไคผลในพื้นที่ทางไกล พทท. ก็เริ่มจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธขึ้นในหลายพื้นที่ในจังหวัดนครพนม และสกลนคร แต่กองกำลัง

ของ พทท. ยังคงหลีกเลี่ยงการปะทะกับกำลังเจ้าหน้าที่ เพื่อรอคอยโอกาสให้กองกำลัง
ของ พทท. พยายามเขม่งเข่นและสถานการณ์เลือกอำนาจต่อ พทท.

ในการดำเนินงานเพื่อขยายอิทธิพลในหมู่ประชาชนนั้น พทท. ได้ใช้วิธีการจัด
ตั้งองค์การแนวร่วมขึ้นเป็นกรณีไปในการขยายอิทธิพล โดยที่ประชุมสมัชชาครั้งนั้นมีมติ
ให้จัดตั้งแนวร่วมของพรรคชน และพรรคยังได้ออกเอกสารเรื่อง " การสร้างแนว-
ร่วมรักชาติประชาธิปไตย " อันมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการทำแนวร่วมระหว่างชนชั้นต่างๆ
ที่รักชาติเพื่อไถ่ถอนศัตรู และปรากฏว่า ในปี ๒๕๐๓ - ๒๕๐๔ พทท. ได้จัดตั้งองค์การ
แนวร่วมต่างๆ หลายองค์การ เช่น การจัดตั้ง " ขบวนการเอกราชแห่งประเทศไทย "
เมื่อ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ โดยมี นายมงคล ณ นคร เป็นผู้นำ การจัดตั้ง " แนว-
ร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย " เมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๐๔ โดยมี พันโทโพโยม จุฬานนท์
เป็นผู้นำ การจัดตั้ง " สหพันธ์กรรมกรรักชาติแห่งประเทศไทย " เมื่อ ๑ พฤษภาคม
๒๕๐๔ การจัดตั้ง " องค์การอาสาชาติ " ในปีเดียวกัน และ " องค์การเยาวชนรัก-
ชาติแห่งประเทศไทย " เมื่อ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ และต่อมาองค์การบึงหนาดังกล่าวก็
ได้ประกาศตัวเข้าร่วมอยู่ใน " แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย " ที่มี พันโท โพโยม จุฬานนท์
เป็นผู้นำ " แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย " ประกาศอย่างเปิดเผยในปี ๒๕๐๔ ว่า
ตนเชื่อมั่นในการต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ชาวครั้งล่าสุดเกี่ยวกับ
" แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย " ก็คือการที่สำนักพิมพ์ประจำต่างประเทศของแนว-
ร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย ได้จัดงานเลี้ยงฉลองครบรอบ ๓ ปีแห่งการก่อตั้งชนบท
ปักกิ่ง เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๐๔ โดยมี พันโทโพโยม จุฬานนท์ เป็นประธานในงานเลี้ยง

๘. จาก การถอดการร้ายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย สมุดปกขาวของ
กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๐๔ หน้า ๑๕

และได้เชิญบรรดาทูตของประเทศต่างๆ และผู้แทนของสาธารณรัฐประชาชนจีนมาร่วม
ในงาน

ความคับขันที่สำคัญอีกประการหนึ่งหลังจากการประชุมสมัชชาครั้งนั้นก็คือ
กำเนิดของวิทยุ "เสียงประชาชนแห่งประเทศไทย" ซึ่งเป็นกระบอกเสียงของ พคท.
โดยได้เริ่มส่งกระจายเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๕ และส่งกระจาย
เสียงเป็นปกติทุกวันนับตั้งแต่นั้นมา

นับแต่การประชุมสมัชชาครั้งนั้นเป็นต้นมา การดำเนินงานของ พคท.ก็พัฒนา
เข้มแข็งและขยายตัวกว้างขวางขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ กองกำลังติดอาวุธของ พคท.
ปะทะกับกำลังฝ่ายรัฐบาลเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๐๘ ที่บ้านนาบัว ตำบล
เรณูนคร จังหวัดนครพนม หลังจากนั้นก็มีการปะทะขึ้นประปราย การต่อสู้เริ่มขยายตัว
กว้างขวางออกไปในทุกภาคของประเทศ โดยกองกำลังของ พคท.มีขีดความสามารถ
ในการปฏิบัติการคานการทหารมากขึ้น และเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๑ พคท.ได้ประกาศ
นโยบายเฉพาะหน้า ๑๐ ประการ เน้นหนักในการต่อสู้ล้มล้างรัฐบาลกบฏกำลังอาวุธ
และได้ประกาศจัดตั้ง "กองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย" (ทปท.) ขึ้น
เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๒

การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวกำลังอาวรุทของกอมมิวนิสต์

นับตั้งแต่การปะทะครั้งแรกระหว่างกองกำลังติดอาวุธของ พคท. หรือที่เรียกว่า
 ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (มกค.) กับกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๐๘
 ในจังหวัดนครพนมเป็นต้นมา การท่องเที่ยวอาวรุทได้เริ่มขยายตัวกว้างขวางและทวีความ
 รุนแรงยิ่งขึ้น และในระยะเวลาเพียง ๑๐ ปีจาก การปะทะครั้งแรก พคท. สามารถ
 ขยายจำนวนกองกำลังติดอาวุธอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการขยายอิทธิพลในหมู่ประชาชน
 การขยายพื้นที่การต่อสู้ ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการสู้รบ ซึ่งในการศึกษาดัง
 การขยายตัวของ พคท. ดังกล่าวจะพิจารณาในแต่ละภาคโดยสรุป

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พคท. ให้ความสนใจในภาคนี้มาแต่ต้น โดยได้เล็งเห็นถึงปัญหาความแร้นแค้น
 ของประชาชนในพื้นที่ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ขยายอิทธิพลของ
 ตนเอง จนกระทั่งสามารถจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธและจุดชนวนการต่อสู้ขึ้นเป็นแห่งแรก
 จากนั้นก็ได้ขยายอิทธิพลและการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว เพราะปรากฏว่า พคท. สามารถ
 เพิ่มจำนวนกองกำลังติดอาวุธจาก ๒๐๐ คน ในภาคนี้ไปเป็น ๖๐๐ คน ในชั่วระยะเวลา ๑ ปี
 จาก พ.ศ. ๒๕๐๘ ถึง ๒๕๐๙ ขยายพื้นที่ก่อการร้ายจากจังหวัดนครพนมไปยังสกลนคร
 อุดรธานี และหนองคาย ตามลำดับ จำนวนการปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่กับกองกำลังติด
 อาวุธของ พคท. เพิ่มมากขึ้นในปี ๒๕๑๐ หลังจากนั้นกองกำลังของ พคท. ก็เริ่มเป็นฝ่าย
 เข้ายึดกองกำลังเจ้าหน้าที่ในลักษณะต่างๆ เช่น การขโมยโจมตีกำลังเจ้าหน้าที่ขณะเคลื่อน
 ย้าย การโจมตีห้องหรือฐานปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ การวางกับระเบิด การ
 เผาสะพาน รวมทั้งการลอบสังหารราษฎรที่ไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งการปฏิบัติการ ดังกล่าว

เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นมา และที่รุนแรงที่สุดคือในปี ๒๕๑๕ ซึ่งนอกจากจะเพิ่มจำนวนการปฏิบัติการแล้ว ยุทธวิธีและขีดความสามารถของกองกำลังติดอาวุธของ พทท.ก็เพิ่มมากขึ้นด้วย กล่าวได้ว่า พทท.สามารถขยายอิทธิพลในภาคนี้ได้อย่างมั่นคง เพราะสามารถจัดตั้งฐานพื้นของถนนเทือกเขาภูพานมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ รวมทั้งฐานปฏิบัติการในจังหวัดต่างๆ และ พทท.มีอิทธิพลอย่างเด็ดขาดเหนือหมู่บ้านไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ แห่ง สำหรับจำนวนของกองกำลังติดอาวุธนั้นตัวเลขจากหลายฝ่ายยืนยันว่าในปี ๒๕๑๗ ภาคนี้มีกำลังติดอาวุธไม่ต่ำกว่า ๒,๒๐๐ คน และในปี ๒๕๑๘ มีจำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ คน (เป็นตัวเลขที่ประเมินค่าที่สุด เพราะบางแหล่งระบุว่ามากถึง ๔,๐๐๐, ๕๐๐ คน) อนึ่งจากตัวเลขตามรายงานของวุฒิสภาชิกสภาของสหรัฐอเมริกา ๒ นายคือ นายโลเวนสไตน์ และนายมูส (Loewenstein and Moose) ที่เสนอต่อรัฐสภาสหรัฐฯ เมื่อปลายปี ๒๕๑๕ ระบุว่า จากการสำรวจโดยผู้เชี่ยวชาญ ในเดือนกันยายน ๒๕๑๕ "ทหารป่า" ในไทยมีจำนวนรวม ๗,๔๓๐ - ๗,๗๗๐ คน โดย

๑๘. จากบทความเรื่อง ประเทศไทย : ปองปรากการอันสันสะเทือน โดยผู้สื่อข่าว Le Mode Diplomatique นาย กิ Marcel Barang และ Nayan R. Chanda และนำมาตีพิมพ์ใน ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่ง สุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการ หน้า ๒๗๒ - ๓๑๔ สำหรับตัวเลขดังกล่าวปรากฏในหน้า ๒๗๕.

มีจำนวน ๑,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ส่วนในภาคอื่นๆ ได้แก่ ภาคเหนือ มีจำนวน ๒,๖๔๐ - ๒,๕๖๐ ภาคใต้มีประมาณ ๒๐๐ คน และในภาคกลาง ๑๓๐ คน) นอกจากนั้นแล้ว พทท.ยังมีกำลังสนับสนุนที่ไม่คิดอาวุธ เรียกว่า "ทหารบ้าน" อีกประมาณ ๑,๕๐๐ คน และยังมีผู้สนับสนุนที่เป็นชาวบ้านธรรมดาอีกเป็นจำนวนมาก สำหรับอาวุธที่ใชกมีจำนวนมากและหลายประเภท ซึ่งปรากฏว่า อาวุธจำนวนไม่น้อย ได้จากการแย่งยึดจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการควยอาวุธของตน และมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นอาวุธที่ลอบซื้อจากฝั่งลาว ในระหว่างที่สถานการณ์สงครามในลาวกำลังมีความรุนแรง

ภาคเหนือ

การต่อสู้ควยอาวุธในภาคนี้เริ่มตั้งแต่ปลายปี ๒๕๐๘ ซึ่งเป็นระยะหลังจากการปะทะครั้งแรกในภาคอีสานมานานนัก และได้เริ่มขยายตัวกว้างขวางขึ้น พื้นที่ปฏิบัติการแห่งแรกได้แก่บริเวณเทือกเขา ซึ่งอยู่ติดกับพรมแดนลาวในจังหวัดน่าน ซึ่ง พทท.สามารถแทรกซึมในหมู่บ้านเขาเข่าแนวอย่างไคมล จากนั้นก็ขยายเข้าไปในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งอยู่ติดกัน ทางตอนกลางของภาคเหนือก็สามารถขยายอิทธิพลและพื้นที่ปฏิบัติการในบริเวณเขตติดต่อสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ เพชรบูรณ์ และเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บริเวณเทือกเขา "ภูมโกล" เมื่อประมาณปี ๒๕๑๑ พทท.สามารถสร้างฐานที่มั่นของตนขึ้นในบริเวณเทือกเขาในพื้นที่สองแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และน่านนั้น ปรากฏว่า พทท.ขยายอิทธิพลอย่างไคมลคืบถึงขั้นการจัดตั้ง "เขตปลดปล่อย" ในพื้นที่เขาในปี ๒๕๑๗ ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลไม่สามารถจะเข้าไปได้เลย

๑๐. จากบทความเรื่อง How Secure is Internal Security
ในวารสาร Investor ฉบับเดือนตุลาคม ๒๕๑๘ (Bangkok : The Investment
Publication Co. Ltd.), p.23

สำหรับกองกำลังที่ติดอาวุธในภาคนี้ในปี ๒๕๑๔ ประมาณว่ามีจำนวนระหว่าง ๒,๘๐๐ - ๓,๐๐๐ คน

ภาคกลาง

พื้นที่แทรกซึมของคอมมิวนิสต์ในภาคนี้ได้แก่พื้นที่บางส่วนของจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี และเพชรบุรี การปฏิบัติการควยกำลังอาวุธเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี ๒๕๑๐ เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ แล้ว ความรุนแรงของการต่อสู้ควยอาวุธใน ภาคนี้อยู่ในระดับต่ำมาก และจำนวนกองกำลังติดอาวุธก็น้อยคือมีประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ คน และตั้งแต่ ๒๕๑๔ เป็นต้นมา ไม่ปรากฏเหตุการณ์รุนแรงในภาคนี้เลย นอกจากมีรายงานการปฏิบัติการย่อยๆ เพียง ๒ - ๓ ครั้ง เพราะ พทท. ในภาคนี้มุ่ง เน้นหนักในการ โฆษณาชวนเชื่อในหมู่บ้านต่างๆ รวมทั้งการให้การรักษาพยาบาล แก่ชาวบ้าน

ภาคใต้

การปฏิบัติการควยอาวุธของ พทท. ภาคใต้ อยู่ในบริเวณตอนกลางของภาค คือตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานีไปจนถึงจังหวัดสงขลา (ส่วนบุรีเวทตอนใต้สุดเป็นพื้นที่ปฏิบัติการ ของพรรคคอมมิวนิสต์มาเลเซียหรือโจรจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งอาศัยพื้นที่บริเวณพรมแดนไทย เป็นที่คงของตน รวมทั้งเป็นพื้นที่ปฏิบัติการของกลุ่มโจรแบ่งแยกดินแดน) พทท. ขยายอิทธิพลของตนในจังหวัดพัทลุงได้เป็นแห่งแรก แล้วขยายการปฏิบัติการเข้าไปใน จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ตรัง การปฏิบัติการควยอาวุธของ พทท. ใน ภาคนี้จำนวนและความรุนแรงอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติการรุนแรงได้แก่ปี ๒๕๑๒ - ๒๕๑๔ ส่วนในปี ๒๕๑๕

เริ่มลดความรุนแรงลง เนื่องจากถูกปราบปรามอย่างรุนแรงจากเจ้าหน้าที่
 อย่างไรก็ตามการปฏิบัติการควมอาชรมีจำนวนน้อย แต่ปรากฏว่า พทท.สามารถ
 สร้างความเสียหายให้แก่ฝ่ายเจ้าหน้าที่มาก เพราะ พทท.มักจะใช้วิธีรวบรวมกำลัง
 จำนวนมาก (ประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ คน) เข้าโจมตีที่ตั้งของเจ้าหน้าที่ โดยจะ
 เล็งเป้าหมายที่คนข้างอ่อนแอ และจะทำการหาข่าวเกี่ยวกับที่ตั้งดังกล่าวจนจะ
 เล็งโอกาสการเข้าโจมตี ยุทธวิธีดังกล่าวนี้ใช้มากในระยะเวลา พ.ศ.๒๕๑๗
 ซึ่งกองกำลังติดอาวุธของ พทท.เข้าโจมตีรวมประมาณ ๕ ครั้ง และกองกำลังของ
 พทท.สามารถแย่งยึดและเผาที่ตั้ง ตลอดจนยึดอาวุธได้แทบทุกครั้ง สำหรับจำนวน
 ของกำลังติดอาวุธในพทท.ประมาณ ๖๐๐ คน

จากการดำเนินงานต่างๆ ของ พทท.แสดงให้เห็นว่า พทท.ให้ความสำคัญ
 สำคัญกับการปฏิบัติการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมาก โดยเคลื่อนไหว
 ดำเนินการในลักษณะต่างๆ อย่างค่อนข้างสม่ำเสมอในพื้นที่แทรกซึมของคอมมิวนิสต์
 และพยายามขยายพื้นที่ปฏิบัติการออกไปจากจุดเดิม รวมทั้งได้พัฒนายุทธวิธีการ
 ปฏิบัติการและขีดความสามารถของกองกำลังติดอาวุธมากขึ้น นอกจากอาวุธที่ใช้ใน
 ทั้งสองภาคนี้เป็นอาวุธที่ประสิทธิภาพค่อนข้างสูง (เช่น จรวดอาร์ พี จี.) ปัจจุบัน
 พทท.สามารถสร้างฐานที่มั่นได้อย่างมั่นคงในบริเวณเทือกเขาที่ครอบคลุมเขตติดต่อ
 ระหว่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือ พทท.สามารถสร้าง "เขตปลอดภัย"

ได้สำเร็จในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นเขตปลดปล่อยอย่างแท้จริง เพราะปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม้อาจจะเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าวได้เลย ผู้ศึกษาเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ภาคคะเนว่า พคท.มีแนวโน้มนำให้เขตปลดปล่อยในภาคเหนือเป็น "ฐานที่มั่น" ของ พคท. เช่นเดียวกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนในเขื่อนอันเป็นฐานที่มั่นในการต่อสู้กับรัฐบาล ส่วนฐานที่มั่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น พคท.ยังไม่สามารถจะยึดครองได้อย่างถาวรเช่นในภาคเหนือ

โครงสร้างและการจัดองค์กรของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

พคท.ก็เช่นเดียวกับพรรคคอมมิวนิสต์อื่นๆ คือ ความสัมพันธ์ขององค์กรพรรคในแต่ละระดับเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยรวมศูนย์ นั่นคือ การปฏิบัติงานและความสัมพันธ์ระหว่างกันตั้งอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตยคือ มติของเสียงส่วนมากยอมอยู่เหนือเสียงส่วนน้อย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีระบบรวมศูนย์เพื่อความเป็นเอกภาพในพรรค หลักดังกล่าวกำหนดไว้ในระเบียบการ พคท.หมวด ๒ ว่าด้วยโครงสร้างทางการจัดตั้งข้อ ๑๘ ดังนี้.-

- ๑) องค์กรนำทุกชั้นของพรรคเกิดจากการเลือกตั้ง
- ๒) องค์กรนำทุกชั้นของพรรคต้องรับมติชอบและรายงานการทำงานต่อองค์กรจัดตั้งของพรรคที่เลือกตนขึ้นมาตามกำหนดเวลา
- ๓) องค์กรนำทุกชั้นของพรรคต้องฟังความเห็นขององค์กรจัดตั้งชั้นล่างและสมาชิกพรรคเป็นประจำ คนควาคำมาจึกใจของเขาและช่วยเขาแก้ไขปัญหาย่างทันทางที่

๔) องค์การจตุรภังคารกลางของพรรคของรายงานการงานขององค์การ
จตุรภังคารบนตามกำหนดเวลา ปัญหาต่างๆ ขององค์การจตุรภังคารที่ควรให้องค์การ
จตุรภังคารบนกำหนด ก็ต้องขอคำชี้แนะจากองค์การจตุรภังคารบนอย่างเห็นทางที่

๕) องค์การจตุรภังคารของพรรค ต้องดำเนินตามหลักการที่การนำรวมหมู่
ประสานกับการรับผิดชอบโดยเอกราช ปัญหาสำคัญใดๆ ของกำหนดวินัยด้วยการรวมหมู่
พร้อมกันนั้นก็ต้องขยายบทบาทอันพึงมีของแต่ละบุคคลด้วย

๖) ต้องปฏิบัติตามกติกของพรรคโดยไม่มีเงื่อนไข บุคคลต้องรับผิดชอบและ
ปฏิบัติตามองค์การจตุรภังคาร ส่วนของพรรคและปฏิบัติตามส่วนมาก องค์การจตุรภังคาร
จตุรภังคารกลางของพรรค และปฏิบัติตามองค์การจตุรภังคารบน องค์การจตุรภังคารทุกชั้นทุกส่วนต้อง
รับผิดชอบและปฏิบัติตามคณะกรรมการกลางอย่างเป็นทางการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สำหรับโครงสร้างและองค์กรต่างๆ ของ พคท.ตามที่กำหนดไว้ในหมวด
๒ - ๒ ของระเบียบการพรรคนั้น อาจจะพิจารณาแยกแยะออกได้เป็น ๓ ส่วนคือ
องค์การบริหารส่วนกลาง องค์การบริหารส่วนภูมิภาค และองค์การระดับพื้นฐานของ
พรรค (คำว่า "องค์การบริหาร" พคท.ใช้คำว่า "องค์การจตุรภังคาร" ฉะนั้นผู้เขียนจะ
ใช้คำว่าองค์การจตุรภังคารตามแบบของ พคท.)

---

๑๑. ระเบียบการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ใช้ไม่ปรากฏว่า
"หนังสือคู่มืออนุกรรมการกึ่งไทย น.ส.อรทัย มิตรานนท์ เรียบเรียง (ทางหนังสือพิมพ์
นาคกรวิทยาการ พ.ศ.๒๕๐๔)" หน้า ๓๕ - ๔๐ หมายเหตุ นางผู้เรียบเรียง
และทางหนังสือพิมพ์นาคกรวิทยาการ เป็นชื่อทางขบวนการ โดยไม่มีตัวคนและทางหนังสือพิมพ์
กล่าวอยู่จริง

องค์การจตุรภาคกลาง

๑. สมัชชาผู้แทนทั่วประเทศ ในระเบียบการระบุว่า มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและ "เข็มมุ่ง" ของพรรค แก่ไชระเบียบการของพรรค ทั้งคณะกรรมการกลางชุดใหม่ และพิจารณารายงานของคณะกรรมการกลางและองค์การส่วนกลางอื่นๆ สมาชิกสภาได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิก พคท. ส่วนวิธีการเลือกตั้งและจำนวนสมาชิกนั้น คณะกรรมการกลางเป็นผู้กำหนด ระยะเวลาของการประชุมให้แน่นอนไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบการพรรค คือประชุมกันทุก ๕ ปีต่อ ๑ ครั้ง โดยคณะกรรมการกลางเป็นผู้เรียกประชุม หรือดำเนินการจัดตั้งห้องซึ่งเป็นที่แทนของสมาชิกเกินกว่าครึ่งหนึ่งร้องขอ คณะกรรมการกลางต้องเรียกประชุมตามคำขอนั้น สมาชิกสมัชชาต้องเข้าประชุมเกินกว่าครึ่งหนึ่งจึงจะถือว่าครบองค์ประชุม ปรากฏว่าในทางปฏิบัตินั้นประชุมกันประมาณ ๑๐ ปีต่อครั้ง กล่าวคือ นับแต่การประกาศจัดตั้งพรรคตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา มีการประชุมสมัชชาผู้แทนทั่วประเทศเพียง ๓ ครั้ง คือ พ.ศ. ๒๔๘๕ พ.ศ. ๒๔๙๕ และ พ.ศ. ๒๕๐๔ และผู้แทนดังกล่าวเข้าประชุมโดยได้รับการคัดเลือกจากกรรมการเมือง และทำหน้าที่เป็นเพียงองค์กรที่รับทราบมติของพคท. หรือการเลือกคณะกรรมการเมืองเท่านั้น

๒. คณะกรรมการกลาง เป็นปฏิบัติกิจการของพรรคตามมติของสมัชชาผู้แทนทั่วประเทศในสมัยปีประชุมสภา อำนวยการที่ที่สำคัญได้แก่ การจัดตั้งองค์กรต่างๆ ของพรรค และนำการเคลื่อนไหวขององค์กรเหล่านั้น เป็นผู้จัดทำเนื้องานเกี่ยวกับบุคคลและทรัพย์สินของพรรค เป็นผู้กำหนดและเรียกประชุมสมัชชาผู้แทนทั่ว

ประเทศ เป็นผู้เลือกตั้งกรรมการกรรมการเมือง กรรมการสำนักเลขาธิการและเลขาธิการ คณะกรรมการกลางจะทำการประชุมปีละครั้ง โดยคณะกรรมการเมืองจะเป็นผู้เรียกประชุม ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกคณะกรรมการกลางนั้น สมาชิกแทนทั่วประเทศ เป็นผู้เลือกตั้ง รวมทั้งเป็นผู้กำหนดจำนวนสมาชิกด้วย ในทางปฏิบัติโดยทั่วไปคณะกรรมการกลางที่ไกร้มเลือกตั้งจะมีประมาณ ๒๕ คน

๓. คณะกรรมการเมือง เป็นองค์การนำส่วนกลางของพรรค มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและดูแลงานทั้งปวงของพรรคตามที่คณะกรรมการกลางเป็นผู้กำหนด แต่ละคณะเดียวกันเป็นผู้กำหนดเรียกประชุมคณะกรรมการกลาง กรรมการของคณะกรรมการเมืองมาจากการเลือกตั้งในการประชุมเต็มคณะของคณะกรรมการกลาง ในทางปฏิบัติโดยทั่วไปจำนวนกรรมการกรรมการเมืองที่ไกร้มเลือกตั้งจะมีประมาณ ๘ คน

๔. สำนักเลขาธิการ มีหน้าที่จัดดำเนินการส่วนกลางประจำวันของพรรค ตามมติของคณะกรรมการเมือง หัวหน้าสำนักเลขาธิการคือ เลขาธิการคนที่ ๑ ซึ่งจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการกลาง และประธานคณะกรรมการเมืองด้วย จึงมีเลขาธิการพรรคจึงเท่ากับเป็นผู้นำของพรรค

นอกจากองค์การนำ ๔ ระดับข้างต้นแล้ว พคท.ได้จัดตั้งองค์การนำในส่วนกลางที่อยู่ในชั้นต่ำกว่าสำนักงานเลขาธิการขึ้น โดยจัดตั้งเป็นฝ่ายต่างๆ รับผิดชอบงานสำคัญของ พคท.ในแต่ละด้านดังนี้คือ (๑) กรรมการฝ่ายการเมือง (๒) กรรมการฝ่ายทหาร (๓) กรรมการฝ่ายเศรษฐกิจ (๔) กรรมการฝ่ายโฆษณา (๕) กรรมการศึกษา (๖) กรรมการแนวร่วม (๗) กรรมการติดต่อต่างประเทศ

องค์การจัดตั้งส่วนภูมิภาค

นอกจากองค์การนำส่วนกลางข้างต้นแล้ว พทท.ได้จัดตั้งองค์การระดับรองลงมาทำหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานเฉพาะพื้นที่ชนในภาคต่างๆ ทั่วประเทศ โดยองค์การแต่ละระดับจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากน้อยแตกต่างกันลงไป คือจากระดับภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านหรือหน่วยพรรคตามลำดับดังนี้.-

๑. สาขาคณะกรรมการกลางประจำภาค

พทท.ได้จัดตั้งสาขาคณะกรรมการกลางในภาคต่างๆ ออกเป็น ๕ สาขา ดังนี้.-

- ๑) สาขาคณะกรรมการกลางประจำนครหลวง (กรุงเทพมหานคร)
- ๒) สาขาคณะกรรมการกลางประจำภาคเหนือ
- ๓) สาขาคณะกรรมการกลางประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๔) สาขาคณะกรรมการกลางประจำภาคกลาง
- ๕) สาขาคณะกรรมการกลางประจำภาคใต้

สาขาคณะกรรมการกลางดังกล่าวเป็นองค์กรที่ดำเนินงานและรับผิดชอบงานในพื้นที่รับผิดชอบนั้นๆ ผู้ที่เป็นผู้นำงานในแต่ละสาขาคณะกรรมการกลางภาคจะเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการกลางตามที่ระบุไว้ในระเบียบการของ พทท. และปรากฏว่าส่วนใหญ่แล้วบุคคลที่เป็นผู้นำงานของแต่ละสาขาคณะกรรมการกลางจะเป็นกรรมการอยู่ในคณะกรรมการกลางด้วย หรืออีกนัยหนึ่งกรรมการกลางจะได้รับมอบหมายให้ไปทำงานในระดับภาค หรืองานอื่นๆ ด้วย

๒. องค์กรจังหวัดหรือรวมจังหวัด

มีสมาชิกแทนประจำจังหวัด (หรือรวมจังหวัด) คณะกรรมการจังหวัด และที่ประชุมแทนประจำจังหวัด ฝ่ายที่ทำการบริหารในระบอบคณະกรรมการจังหวัด โดยดำเนินงานไปภายใต้การ "ชี้แนะ" ของสาขาคณะกรรมการภาคจังหวัดนั้นสังกัด

๓. องค์กรระดับอำเภอ นคร (เมือง)

มีสมาชิกแทนประจำอำเภอ คณะกรรมการอำเภอ และที่ประชุมแทนประจำอำเภอ โดยคณะกรรมการอำเภอปฏิบัติงานไปตามการ "ชี้แนะ" ของคณะกรรมการจังหวัดหรือรวมจังหวัดที่อำเภอนั้นสังกัดอยู่

๔. องค์กรระดับตำบล

มีสมาชิกแทนตำบลหรือที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกทั้งตำบล คณะกรรมการตำบล และที่ประชุมแทนตำบล คณะกรรมการตำบลจะปฏิบัติงานไปตามการชี้แนะของคณะกรรมการอำเภอ

องค์กรระดับพื้นฐานของพรรค

คือ หน่วยงานของพรรคตามโรงงาน หมู่บ้าน องค์กร โรงงาน ฯลฯ แต่ละหน่วยมีที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกทั้งหมด คณะกรรมการหน่วย และที่ประชุมแทนหน่วยย่อย

โครงสร้างดังกล่าวข้างต้นเป็นรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการพรรค ซึ่งกำหนดให้ทั้งสมาชิก ผู้แทน และคณะกรรมการในทุกระดับตั้งแต่ระดับประเทศลงมา ถึงระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้ในระดับตั้งแต่ระดับจังหวัดลงมาเป็นผู้ไ้รับการเลือกตั้งจากสมาชิก ในระดับเดียวกัน และจะทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานตามที่สมาชิกในระดับนั้นกำหนดไว้ ซึ่งมีมติหรือนโยบายของสมัชชานั้นๆ จะเป็นไปตามนโยบายหรือเข็มมุ่งที่หน่วยพรรคระดับ นั้นเสนอขึ้นไปกำหนดไว้ข้อที่หนึ่ง ในทางปฏิบัติสำหรับตำแหน่งต่างๆ ในระดับที่ต่ำกว่า คณะกรรมการกลางลงมานั้นไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แต่มาจากการแต่งตั้งโดยหน่วย เสนอขึ้นไปถึงสิ้น และการจัดตั้งองค์กรในระดับต่างๆ ก็มีใ้ดำเนินไปตามที่กำหนดไว้ ในระเบียบการพรรคอย่างครบครัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าในพื้นที่นั้น พรรค.สามารถจะดำเนินงาน จัดตั้ง และขยายพื้นฐานได้มากน้อยเพียงไร ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว พรรค.ยังไม่สามารถจะจัดตั้งองค์กรต่างๆ ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในธรรมนูญพรรคได้อย่าง แท้จริง

ตามระเบียบการของพรรค สมาชิกผู้แทนทั่วประเทศเป็นองค์กรนำสูงสุด ของพรรค และนี่อำนาจในการกำหนดนโยบายและเข็มมุ่งการปฏิบัติงานของพรรค และ เป็นผู้เลือกตั้งคณะกรรมการกลาง แต่ในทางปฏิบัติแล้วองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดคือคณะกรรมการเมือง กล่าวคือ ในการประชุมสมัชชาผู้แทนทั่วประเทศ บุคคลสำคัญของพรรค ซึ่งเป็นผู้คุมเสี่ยงขางมากในสภาจะไ้รับเลือกเป็นคณะกรรมการกลาง และในระดับ คณะกรรมการกลางนี้บุคคลสำคัญในคณะกรรมการกลางจะไ้รับเลือกเป็นกรรมการใน คณะกรรมการเมือง และบุคคลที่สำคัญที่สุดในพรรคจะไ้รับเลือกให้เป็นทั้งประธานคณะกรรมการกลาง คณะกรรมการเมือง และเป็นเลขาธิการพรรค

คณะกรรมการเมืองจึงเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดและมีอำนาจสูงสุด เป็นที่
รวมเอาบุคคลระดับสูงของพรรคไว้ มีบทบาทในการนำการเคลื่อนไหวทั้งหมดของพรรค
เป็นผู้กำหนดนโยบายและเตรียมงานทั้งปวง ตลอดจนพิจารณาตัดสินใจในปัญหาต่างๆ
ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของพรรค เนื่องจาก พคท. เป็นพรรคการเมืองที่มีกฎหมาย
และดำเนินงานอย่างปกปิดซ่อนเร้น จึงทำให้ไม่ว่าจะทราบถึงตัวบุคคลที่มีอำนาจและ
บทบาทสูงสุดในพรรค แต่เมื่อพิจารณาจากข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับ พคท. แล้ว พิจารณา
ไต่ถามการบริหารงานของ พคท. น่าจะมาจากคณะบุคคลหนึ่งมากกว่าจะอยู่ที่บุคคลใดบุคคล
หนึ่ง โดยเฉพาะ นั่นคือคณะบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการเมือง และคณะ
กรรมการกลางของ พคท. สำหรับคณะกรรมการกลางนั้น นสพ. ประชาชาติ รายงาน
ฉบับวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ อ้างแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ซึ่งบรรยายเลขาธิการพรรค
และคณะกรรมการกลางอีก ๑๕ คนจากจำนวนทั้งหมด ๒๕ คนดังนี้.-

นายทรง	นพคุณ	(กรรมการกลางและเลขาธิการ)	
นายโพยม	จุฬานนท์	นายเซว	พงษ์พิชิต
นายอุดม	ศรีสุวรรณ	น.ส. นิด	พงษ์คาบเพชร
นายเปลื้อง	วรรณศรี	นายศักดิ์	สุภาเกษม
นายวิรัช	อังกถาวร	นายคำวิท	เรืองสุวรรณ
นายอัสนัย	พลจันทร์	นายสิน	เคิมทิม
นายเจริญ	วรรณงาม	นายประจวบ	เรืองรัตน์
นายประสิทธิ์	เทียนศิริ	นายพิชิต	ณ สุโขทัย

รายชื่อข้างต้นนี้ไม่ว่าจะยืนยันถึงความถูกต้องทั้งหมด แต่หลายคนในจำนวนนั้นจะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญจริง เช่น นายทรง นพคุณ นายวิรัช อังคदार นายเจริญ วรรณงาม นายเปลื้อง วรรณศรี นายอุดม ศรีสุวรรณ นายประสิทธิ์ เทียนศิริ ซึ่งเอกสาร สมุคปกขาว การถอดกรายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ของ กอ.ปค.(พ.ศ.๒๕๕) และบทความในวารสาร Far Eastern Economic Review ฉบับวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕ ก็ใ้ทราบว่า บุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกในคณะกรรมการกลางของ พคท. เมื่อพิจารณาจากภูมิหลังของบุคคลเหล่านี้โดยรวมแล้วพบว่า คนเหล่านี้มีอายุโดยเฉลี่ย ๕๐ ปี ก่อเกิดระหว่าง ๒๔๕๕ - ๒๔๖๕ (ยกเว้น นายเจริญ วรรณงาม ซึ่งนับเป็นคนที่มีอายุน้อยที่สุด ก่อเกิด พ.ศ.๒๔๗๐) และมีบทบาทในพรรคมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งพรรค นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มที่ไปศึกษาที่สถาบันมากร - เลนิน ในกรุงปักกิ่ง ระหว่าง ๒๔๕๕ - ๒๕๐๐ อีกด้วย แต่ไม่ว่าจะรู้อย่างแน่ชัดว่าใครเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการบริหารงานของ พคท. และจากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้เขียนคิดว่ากลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลในการบริหารงานของ พคท. น่าจะไล่แก่บุคคลต่อไปนี้คือ นายทรง นพคุณ นายวิรัช อังคदार นายเจริญ วรรณงาม นายชงแจ่มศรี และนายอุดม ศรีสุวรรณ โดยศึกษาจากภูมิหลังของคนเหล่านี้จากข้อมูลเท่าที่จะหาได้ ซึ่งมีอยู่จำกัด พบว่าคนเหล่านี้เคยมีบทบาทและอิทธิพลมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๕๐ และคิดว่าปัจจุบันนี้ก็จะยังคงมีบทบาทอยู่ต่อไป บทบาทโดยย่อของบุคคลเหล่านี้เท่าที่รวบรวมได้คือ

นายทรง นพคุณ เป็นคนไทย เชื้อชาติจีนและเป็นผู้นำคนหนึ่งในภาคเหนือ

๑๒. จากเรื่อง Fragmented Guerrillas ใน Far Eastern Economic Review ฉบับวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕ หน้า ๑๘ และนำมาตีพิมพ์เป็นภาษาไทยใน ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่งอ้างแล้ว หน้า ๕๕ - ๕๘

และมีข้อมูลจากท่านอนักกล่าวว่ เขาเคยเป็นเลขาธิการของ พทท. ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๕๐๔

นายเจริญ วรรณงาม เกิด พ.ศ. ๒๔๗๐ ปัจจุบันเป็นกรรมการในคณะกรรมการเมืองหนึ่ง

นายวิรัช อังคตาวร เกิด พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกคณะกรรมการกลาง และคณะกรรมการเมืองระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๕๐๔

นายธง แจ่มศรี เป็นผู้ที่ถูกจับกุมเมื่อเดือน สิงหาคม ๒๕๐๐ และถูกตัดสินจำคุก ๖ ปี ได้รับการปล่อยตัวเมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๖ ปัจจุบันไม่ทราบว่ายู่ที่ใด ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ไทยแสดงความเห็นว่า นายธง อาจจะกลับไปปฏิบัติงานให้ พทท. อีก เพราะนายธง เป็นสมาชิก พทท. ระดับอาวุโส และเคยดำรงตำแหน่งระดับคณะกรรมการเมืองมาก่อน

นายอุดม ศรีสุวรรณ เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ เป็นสมาชิก พทท. ระดับอาวุโส และมีความสามารถด้านการเขียนพอสตคาร์ นามปากกาที่ใช้คือ บรรจง บรรเจิกศิลป์

อย่างไรก็ดี การคาดคะเนข้างต้นของผู้เขียนอาจจะผิดพลาดหรืออาจจะมีความคลาดเคลื่อนเห็นได้จากนี้ (เพราะจำนวนคณะกรรมการเมืองของ พทท. จะมีจำนวนประมาณ ๘ คน) ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของ พทท. เป็นไปอย่างปกปิด และข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลของ พทท. ก็น้อยมาก การคาดคะเนดังกล่าวกระทำโดยที่มาจากอิทธิพลในอคติของตนเหล่านี้จากเอกสารที่มีอยู่จำกัดมาก

นโยบายการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

พรรคคอมมิวนิสต์ไทยแบ่งการปฏิวัติประเทศไทยออกเป็น ๒ ขั้นตอน ขั้นที่ ๑ ขั้นการปฏิวัติประชาธิปไตย (democratic revolution) และขั้นที่ ๒ ขั้นการปฏิวัติสังคมนิยม (socialist revolution) การปฏิวัติดังกล่าวจะกระทำตามขั้นตอนไม่ได้ เพราะจะต้องทำการปฏิวัติประชาธิปไตยให้สำเร็จก่อน จากนั้นจึงถึงขั้นการปฏิวัติสังคมนิยม สำหรับในปัจจุบันอยู่ในขั้นของการปฏิวัติประชาธิปไตย คือ การดำเนินการเปลี่ยนระบบสังคมปัจจุบันให้เป็นประชาธิปไตย โดยมีชนชั้นกรรมาชีพ และพรรคคอมมิวนิสต์เป็นกำลังในการปฏิวัติ^{๑๔}

ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น พคท.ได้กำหนดแนวนโยบายการปฏิบัติงาน โดยได้กำหนดนโยบายหลัก นโยบายเฉพาะหน้า และเข็มมุ่ง สำหรับปฏิบัติในระยะยาวและระยะสั้น

๑. นโยบายหลัก

นโยบายหลักเป็นนโยบายพื้นฐานของแนวทางการดำเนินงานทั้งหมดของ พคท. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้กำหนดโดยสมัชชาพรรค ซึ่ง พคท.ได้กำหนดหลักสำคัญ ๔ ประการคือ

๑. หลักการเรียกร้องให้ประเทศไทยมีเอกราชโดยแท้จริง
๒. หลักการที่จะให้ประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่แท้จริง

---

๑๔. เกี่ยวกับเรื่องขั้นตอนปฏิวัตินี้จะกล่าวในรายละเอียดต่อไปในบทที่ ๒ ว่าด้วยเรื่อง ปัญหาการปฏิวัติประเทศไทย

๓. หลักการที่จะให้การพัฒนาการที่ดีจะช่วยเหลือคนส่วนมาก คือ
 ขาวนาและกรรมกร ตลอดจนช่วยเสริมธุรกิจของประเทศอย่างแท้จริง

๔. หลักการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

การที่ พทท. กำหนดหลักการ ๔ ประการนี้เป็นผลจากการวิเคราะห์
 ประเทศไทยตามที่เห็นของตนาว่า ประเทศไทยไม่มีเอกราช เพราะถูกครอบงำจาก
 อิทธิพลของสหรัฐอเมริกา และการปกครองภายในก็ไม่มีลักษณะประชาธิปไตย
 อำนาจการบริหารประเทศตกอยู่ในมือของคนจำนวนน้อยที่เป็นพวกศักดินา และนายทุน
 ชุณนาง ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมทั้งทางกานเศรษฐกิจ และสังคม ฉะนั้น
 นโยบายหลักของ พทท. ก็คือการแก้ปัญหาของประเทศให้ตกไปไม่ว่าจะเป็นกานการเมือง
 กานทหาร เศรษฐกิจ หรือสังคม

๒. นโยบายเฉพาะหน้า

นโยบายเฉพาะหน้าเป็นนโยบายย่อยที่ พทท. กำหนดขึ้นตามแนวทางของ
 นโยบายหลักเพื่อนำมาใช้ปฏิบัติในทางระยะเวลาหนึ่ง โดยจะกำหนดแนวนโยบาย
 ให้สอดคล้องกับปัญหา เงื่อนไข และสภาพแวดล้อมของประเทศในขณะนั้น ผู้มีอำนาจ
 ในการกำหนดนโยบายเฉพาะหน้าคือคณะกรรมการกลาง

นับแต่จัดตั้งพรรคเป็นต้นมา พทท. ได้กำหนดนโยบายเฉพาะหน้าขึ้น ๓ ครั้ง
 คือ ครั้งแรกเมื่อปี ๒๔๙๕ เรียกว่า "นโยบายเร่งด่วน ๑๐ ข้อ" ครั้งที่ ๒ เมื่อ
 เดือนกันยายน ๒๕๐๔ อันเป็นผลจากการประชุมสมัชชาผู้แทนพรรคครั้งที่ ๒ ในปีนั้น
 เรียกว่า "นโยบายเฉพาะหน้า ๑๒ ข้อ" และครั้งที่ ๓ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑
 ธันวาคม ๒๕๑๑ เรียกว่า "นโยบายเฉพาะหน้า ๑๐ ข้อ" ซึ่งนโยบายครั้งล่าสุดนี้

พท. ยังคงใ้ช้ข้อมูจนถึงปัจจุบัน เพราะปรากฏว่าเมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๑๗ พท. ไ้แจกจ่ายนโยบายดังกล่าวไปยังบุคคลในวงการต่างๆ เช่น นักหนังสือพิมพ์ คนงาน ฯลฯ โดยแนบไปกับคำแถลงของ พท. ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๗ ในโอกาสครบรอบ ๗๒ ปีแห่งการก่อตั้งพรรค

นโยบายครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๑๕ มีลักษณะที่ไม่เป็นเป้าหมายแจ่มชัด และทำที่แสดงออกมีลักษณะเป็นมิตรกับคนทุกฝ่ายรวมทั้งรัฐบาล ยิ่งกว่านั้นยังมีนโยบายที่ส่งเสริมสัมพันธภาพกับนานาประเทศ โดยเฉพาะโซเวียต จีน อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ส่วนในฉบับปี ๒๕๑๘ เริ่มมีแนวทางและเป้าหมายเด่นชัด ซึ่งเป้าหมายแห่งการโจมตีก็คือรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยระบุว่า เป็นเผด็จการฟาสซิสต์ พร้อมทั้งเรียกร้องให้ขจัดอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา และถอนตัวจากองค์การซีโต พท. ยังไม่ไ้แสดงท่าทีว่าต้องการใช้วิธีการรุนแรงควยอาวุธ ขอเสนอที่ พท. ต้องการเป็นเพียงการเรียกร้องให้ดำเนินการเพื่อยกเลิกธรรมนูญการปกครอง และกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมอื่นๆ และให้วางรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ในลักษณะที่ประกันหลักเอกราชของชาติ และประชาธิปไตยของประชาชน ต่อมาในฉบับปี ๒๕๑๑ พท. ประกาศอย่างเปิดเผยและชัดเจนว่า สนับสนุนแนวทางการต่อสู้ควยอาวุธ ภายการดำเนินสงครามประชาชนอย่างเด็ดเดี่ยว เพื่อโค่นล้มรัฐบาล และจัดตั้งรัฐบาลประชาชน นอกจากนั้นแล้วในนโยบายฉบับหลังยังมีลักษณะที่มุ่งขยายการดำเนินงานในประชาชนทุกกลุ่มโดยไม่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีชวชนานั้น พท. ไ้กำหนดนโยบายที่จะรับที่ดินของเจ้าที่ดินทั้งประเทศมาจัดสรรให้เกษตรกรชาวนาชาไร่

เกี่ยวกับนโยบายการต่อสู้ขบวนการนั้น พทท.ยอมรับแนวความคิดนี้มาตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๐ กว่าแปดปีมาแล้วแต่ไม่โลกกำหนดอย่างเปิดเผยไว้ในนโยบายเฉพาะหน้า ฉบับปี ๒๔๘๕ และ พ.ศ.๒๕๐๔ เนื่องจากสภาวะแวดล้อมภายในของประเทศไทยในขณะนั้นยังไม่ถึงขั้นที่เอื้ออำนวยสำหรับการใช้วิธีการต่อสู้ขบวนการโดยเสรี การเสนอให้โอนกรรมสิทธิ์อย่างรุนแรงก่อนเวลาอันควรจะทำให้ประชาชนรับไม่ได้ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการดำเนินงาน ประกอบกับบุคคลในคณะกรรมการการเมืองชุดปี ๒๕๐๔ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ไม่นิยมแนวทางการต่อสู้ขบวนการรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๕ เป็นต้นมา สถานการณ์ในประเทศหลายด้านก็เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ พทท.นำนโยบายการต่อสู้ขบวนการอย่างรุนแรงมาใช้ได้อย่างเปิดเผย

๑๕. ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ไทยกล่าวว่า คณะกรรมการเมืองชุดที่ไกรยเลือกในปีนั้น ส่วนใหญ่เป็นคนไทยแท้และมีความคิดที่ไม่นิยมแนวทางการรุนแรงโดยไกรยอธิบายสาเหตุที่บุคคลกลุ่มนี้ไกรยเลือกเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการเมืองว่า ระยะก่อนหน้านั้นได้เกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นใน พทท. สมาชิก พทท.ระดับสูงซึ่งมีอิทธิพลใน พทท.และส่วนใหญ่มีเชื้อสายเป็นคนจีน ได้พยายามลดบทบาทของตนลง และหลีกเลี่ยงให้สมาชิก พทท.เป็นคนไทยเข้ามาแทนที่ตน แต่หลังจากนั้นคณะกรรมการเมืองชุดนี้เริ่มลดอิทธิพลลง

๓. เข็มมุ่ง

"เข็มมุ่ง" คือนโยบายการปฏิบัติงานในรายละเอียดแต่ละปี โดยกำหนดให้สอดคล้องและส่งเสริมนโยบายเฉพาะหน้า และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เวลา และการปฏิบัติงานในขณะนั้น โดยปกติ พทท. โดยคณะกรรมการกลางจะกำหนดเข็มมุ่ง ทุกปี เพื่อให้สมาชิก พทท.ทราบและนำไปปฏิบัติทั่วประเทศ โดยให้เข็มมุ่งนั้นเป็นหลักในการวางโครงการปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งการนำเข็มมุ่งไปใช้นั้นไม่ว่าเป็นทอง นำทองไปใช้เหมือนกันทุกทอง แต่ให้เหล็กแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในแต่ละทองที่ จึงปรากฏว่าสาขา พทท. ในทองถิ่นต่างๆ ได้กำหนดเข็มมุ่งเฉพาะทองถิ่นนั้นให้ปฏิบัติ แต่ก็จะยังคงอยู่ในแนวทางที่กำหนดในเข็มมุ่งประจำปีนั้นๆ จากนั้น ผู้รับผิดชอบในทองถิ่นต่างๆ ก็จะกำหนดโครงการปฏิบัติงานขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเข็มมุ่งดังกล่าว

เข็มมุ่งเป็นนโยบายในรายละเอียด ซึ่งจะกำหนดโดยครอบคลุมในเรื่องต่างๆ อันได้แก่ ความนึกคิด ทางการเมือง ความพรรค การทหาร งานมวลชน งานเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีจะเน้นหนักในจุดที่ต่างกันไปตามเหตุการณ์ทั้งภายในพรรค งานการปฏิบัติงานของ และสถานสภาพแวดล้อมในสังคม